

De kunst van de volharding

Johan Fretz

Samen met mijn goede vriend Marcel Hartevelde vorm ik het theaterduo De Gebroeders Fretz. Het is ons eerste jaar na het afstuderen aan de Amsterdamse Toneelschool & Kleinkunst Academie. Ongesubsidieerde cabaretiërs/zangers zijn we. En we mogen niet klagen. Meteen na onze afstudeervoorstelling *Onderweg* kregen we een contract bij Mojo Theater. En als klap op de vuurpijl mochten we voor Harm Edens' talkshow *On Air* in vijf weken de wereld rondvliegen. Vanaf september gaan we met onze band in een busje het hele land door, van Boxmeer tot Drachten, om onze voorstelling te spelen. Het is het mooiste wat er bestaat.

Natuurlijk is het niet altijd even gemakkelijk. Op dit moment kost alles meer geld dan het oplevert, ik moet geregeld nog ergens om 7 uur 's ochtends borden wassen en leven op een rantsoen van brood met pindakaas. Maar dat heb ik er allemaal graag voor over. Ik geloof er namelijk heilig in dat die doorbraak komt. Dat wanneer je je talent koestert, onderhoudt en voor jezelf de juiste voorwaarden schept, geen berg te hoog is.

Ondanks dit rotsvaste geloof in de toekomst heb ook ik me druk gemaakt over de visieloze bezuinigingen op kunst van dit kabinet. Ik hield op 8 oktober 2010 een betoog op het Malieveld dat veel bij de toehoorders losmaakte. Kort samengevat was mijn boodschap: natuurlijk moet er bezuinigd worden op kunst, maar dan wel vanuit een duurzame visie, niet met een botte bijl. En de elitaire kunstwereld mag ook wel zelfkritischer zijn, uit haar kleine cocon stappen en toegeven dat hervorming nodig is in een veranderende tijd.

Bijzondere energie

Ik was blij dat het pleidooi voor nuance, voor vechtlust en verantwoordelijkheid aansloeg. Er was sowieso een bijzondere energie met betrekking tot het thema in die weken: veel mensen klommen in de pen om te laten weten dat het zo echt niet kon met de kunstbezuinigingen, protesten klonken op velden, grote acties werden opgezet door de Bekende Nederlanders, je kon geen televisieprogramma meer aanzetten of het ging over kunst. Er werd geSchreeuwd om Cultuur en op Facebook en Twitter kon je horen dat het menens was.

Halbe Zijlstra moet het allemaal hebben aangezien en gedacht hebben: 'Dat waait wel weer over, ik ga toch gewoon door waar ik mee bezig ben'...

En nu? Halbe heeft gelijk gekregen. Het is overgewaaid. Mensen maken zich blijkbaar in een korte explosieve periode intens druk om iets, voelen zich maatschappelijk betrokken en uiten dat zowel in het werkelijke als digitale leven, maar het lijkt voor hen geheel onbelangrijk of hun protesten ook ergens toe leiden. Het motto lijkt

Johan Fretz

is cabaretier/zanger en vormt samen met Marcel Hartevelde het theaterduo De Gebroeders Fretz

te zijn 'als we maar laten horen wat we vinden'. Maar zodra de hype is overgewaaid, zodra de BN'ers in de tv-studio's weer een volgend drama hebben om zich over op te winden, zodra de digitale verzetshelden zich weer kunnen profileren als revolutionairen in het Midden-Oosten, dan wordt het rondom een thema opeens stil... Akelig stil.

Waan van de dag

De waan van de dag regeert. Nu de camera's gestopt zijn te draaien, nu we het kunstbeleid als een symptoom kunnen zien van een misplaatste waardering voor daadkracht en rechtlijnigheid, en nu we het in een perspectief zouden kunnen plaatsen dat ons aanzet tot het ontwikkelen van een visie die wel duurzaam en constructief is, juist nu zwijgt de massa alweer. En waarom? Hebben we de spanningsboog van een hyperactieve cavia? Is de situatie in Egypte vandaag minder urgent dan twee maanden geleden? Is Kadhafi alleen een klootzak als hij de hele dag op tv komt? Waarom mag Diederik Samson alleen twee weken na een tsunami komen vertellen over de gevaren van de kernreactoren?

Waarom hebben we geen gesprekken over lelijke posters van theatergezelschappen, waarom dwingen we de regering met groot protest niet tot een ruimere geefwet en een fatsoenlijke overgangperiode naar meer private investeringen, waarom staan we toe dat ontwikkelingssubsidie toegekend blijft worden aan kunstenaars die zich in vijf jaar geen stap verder ontwikkelen, waarom laten we de Tafel van Zes, een orgaan uit de sector zelf dat meedenkt over de hervormingen, zo geschoffeerd worden door een staatssecretaris die een heel cultureel en historisch fundament door de plee spoelt?

Het enige legitieme antwoord zou moeten zijn: omdat iedereen bezig is het uiterste van zichzelf te vergen om mooie, baanbrekende kunst te maken. Omdat iedereen zwoegt en ploegt, en schijt heeft aan welke bezuiniging dan ook in de overtuiging dat hij zijn eigen bestaansrecht als kunstenaar wel zal bewijzen. Dan heb je helemaal

geen tijd om te protesteren, dan laat je zien dat creatie van wonderlijke dingen het beste 'tegen'-geluid is. Ik heb de laatste maanden maar al te goed meegemaakt hoe je opeens wordt tot 'die jongen die over de culturele kaalslag schrijft', terwijl je gewoon een theatermaker bent, een schrijver die zijn hart heeft laten spreken. Volgens mij zou de balans zo moeten zijn: je maakt de dingen die je wilt, en je doet dat onvoorwaardelijk.

Maar het is van groot belang dat we onderwijl met elkaar van gedachten blijven wisselen, visies aanscherpen, verdiepen, met elkaar in dialoog blijven. Niet weer terug in die cocon als een stilte na de storm. Het was een begin, dat geluid dat kortstondig luid klonk. De nuance heeft het laatste woord, we zullen alternatieven moeten formuleren en onze toewijding, liefde voor de sector aan de buitenwereld blijven duidelijk maken, nog los van onze creaties. Draagvlak ontstaat stapsgewijs, door het liefdevolle oprechte betoog voor datgene wat je aan het hart gaat te blijven herhalen. Daarmee heb je invloed. De kunst van de volharding is duizendmaal sterker dan een korte schreeuw uit onvrede.